

NDE 1. reda

Ločljive spremeljivke: $y' = f(x)g(y)$

Linearna: $y' = a(x)y + b(x)$, rešujemo $y_s = y_h + y_p$

Trik: $y(x) \leftrightarrow x(y) \implies y' = 1/\dot{x}$

Homogena: $f(tx, ty) = t^\alpha f(x, y)$, v posebnem $f(x, y) = f(1, x/y) \implies z = y/x, y' = z + xz' \implies$ linearna

Bernoullijeva: $y' = a(x)y + b(x)y^\alpha$, rešujemo $z = y^{1-\alpha}, \implies \frac{1}{1-\alpha}z' = a(x)z + b(x)$

Ricattijeva: $y' = a(x)y^2 + b(x)y + c(x)$, ena rešitev y_1 . Nova spr. $y = y_1 + z \implies$ Bernoullijeva

Integrirajoči množitelj: $Pdx + Qdy = 0$, iščemo μ : $(\mu P)_y = (\mu Q)_x$. Rešitev $u(x, y) = \int Pdx = \int Qdy = 0$

$$\mu = \mu(x) \iff \frac{\mu_x}{\mu} = \frac{P_y - Q_x}{Q} \text{ odvisno samo od } x. \quad \mu = \mu(y) \iff \frac{\mu_y}{\mu} = \frac{Q_x - P_y}{P} \text{ odvisno samo od } y.$$

Če $\mu = f(x, y)$, pazi, da odvajaj kot kompozitum.

Parametrično: $x = X(u, v), y = Y(u, v), y' = Z(u, v)$. Rešujemo: $dY = Z dX$

Triki: $\cos^2 + \sin^2 = 1, ch^2 - sh^2 = 1, y' = tx$.

Clairautova: $y = xy' + b(y')$. Rešitev: $y = Cx + b(C)$. Tudi singularna rešitev (ogrinjača).

Lagrangeeva: $y = a(y')x + b(y')$. Rešujemo parametrično: $X = u, Z = y' = v, Y = a(v)u + b(v) \implies$ linearna.

Singularna rešitev: poiščemo fiksne točke a . Če $a(t_0) = t_0 \implies y = a(t_0)x + b(t_0)$ je singularna rešitev.

Singularna rešitev: če $G(x, y, c) = 0$ splošna rešitev, sing. rešitev dobimo: $G(x, y, c) = 0, G_c(x, y, c) = 0$.

Druga možnost: če $F(x, y, y') = 0$ dana enačba, sing. rešitev dobimo: $F(x, y, y') = 0, F_{y'}(x, y, y') = 0$. Preveriti moramo, če rešitev res reši DE!!!

Iskanje ortogonalne trajektorije družine krivulj:

1. odvajaj enačbo krivulje (če se znebíš konstante, nadaljuj s korakom 3.))
2. eliminiraj konstanto iz enačbe krivulje in odvajane enačbe
3. v novi enačbi zamenjaj y' z $-1/y'$ in reši dobljeno DE.

NDE višjih redov

Ne nastopa y : uvedemo $z = y'$.

Obe strani sta odvoda nečesa: integriramo in dodamo konstanto.

$$\text{Odvodi: } y'/y = (\log(y))', xy' + y = (xy)', \frac{y''y - y'^2}{y^2} = \left(\frac{y'}{y}\right)', \frac{y'x - y}{x^2} = \left(\frac{y}{x}\right)'.$$

Ne nastopa x : uvedemo $z(y) = y'$, y neodvisna spr. $y'' = \dot{z}z, y''' = \ddot{z}z^2 + \dot{z}^2z$.

Homogena: $F(x, ty, ty', \dots, ty^{(n)}) = t^k F(x, y, y', \dots, y^{(n)})$. Vpeljemo $z(x) = y'/y$. $y''/y = z' + z^2$.

Z utežjo: $F(kx, k^m y, k^{m-1}y', \dots, k^{m-n}y^{(n)}) = k^p F(x, y, y', \dots, y^{(n)})$. Uvedemo: $x = e^t, y = u(t)e^{mt}$.

Geometrija

Tangenta v točki (x, y) : $Y - y = y'(X - x)$

Normala v točki (x, y) : $Y - y = -\frac{1}{y'}(X - x)$

Abscisa tangente: $X = x - y/y'$ Ordinata tangente: $Y = y - xy'$

Abscisa normale: $X = x + yy'$ Ordinata normale: $Y = y + x/y'$

Eksistenčni izrek

$y' = f(x, y), y(x_0) = y_0$: veljati mora $f \in C([x_0 - a, x_0 + a] \times [y_0 - b, y_0 + b])$ in f Lipschitzeva na 2. spremenljivko ($\exists N > 0 : |f(x, y_1) - f(x, y_2)| \leq N|y_1 - y_2|$, dovolj je, da je $\partial f / \partial y$ definirana in zvezna na kompaktu ali omejena). Potem obstaja natanko ena C^1 rešitev C. naloge definirana na $[x_0 - c, x_0 + c]$, kjer $c = \min\{a, b/M\}$ in $M = \max|f|$.

$$y(x) = y_0 + \int_{x_0}^x f(t, y(t)) dt$$

Naj bo $f \in C^1([a, b] \times \mathbb{R}), y' = f(x, y), y(x_0) = y_0$. Če obstaja rešitev C. naloge na $[a, b]$, je enolična.

Za kakšne ocene: $y(x) = \int_a^x y'(x) dx + y(a)$

Rešitev na robu maksimalnega intervala pobegne iz vsakega kompakta.

Triki: Če želimo pokazati, da ima Cauchyjeva naloga rešitev na $\mathbb{R}$, potem je dovolj, če je $y' = f(x, y), f \in C^1(\mathbb{R}^2)$, pokazati, da je f omejena (ker potem tisti $c = \min\{a, b/M\}$ navzdol omejen), to pokažemo s kako radialno limito ipd. Če želimo enoličnost (in vemo, da nek y reši, si zamislimo drugo Cauchyjevo nalogo z enako DE in drugim začetnim pogojem, ki jo bo y tudi rešila pa še ena (morda konstantna) funkcija, tam pa imamo lokalno enoličnost...

Integrali

$$\int \log(x) \, dx = x \log(x) - x + C$$

$$\int x^m \log(x) \, dx = x^{m+1} \left(\frac{\log x}{m+1} - \frac{1}{(m+1)^2} \right) + C$$

$$\int p(x) e^{kx} \, dx = q(x) e^{kx} + C, \text{ st}(q) = \text{st}(p)$$

$$\int e^{ax} \sin(bx) \, dx = e^{ax} / (a^2 + b^2) (a \sin(bx) - b \cos(bx)) + C$$

$$\int e^{ax} \cos(bx) \, dx = e^{ax} / (a^2 + b^2) (a \cos(bx) + b \sin(bx)) + C$$

$$\int \frac{1}{\sqrt{a^2 + x^2}} \, dx = \operatorname{arsh} \frac{x}{a} + C = \log |x + \sqrt{x^2 + 1}| + C$$

$$\int \frac{1}{\sqrt{a^2 - x^2}} \, dx = \arcsin \frac{x}{a} + C$$

$$\int \frac{1}{a^2 + x^2} \, dx = \frac{1}{a} \arctan \frac{x}{a}$$

$$\int \frac{1}{ax^2 + bx + c} \, dx = \begin{cases} \frac{1}{\sqrt{a}} \log |2ax + b + 2\sqrt{a}\sqrt{ax^2 + bx + c}|, & a > 0 \\ \frac{-1}{\sqrt{-a}} \arcsin((2ax + b)/\sqrt{D}), & a < 0 \end{cases}$$

$$\int \frac{1}{\sin(x)} \, dx = \log(\tan(x/2)) + C$$

$$\int \frac{1}{\cos(x)} \, dx = -\log(\cot(x/2)) + C$$

$$\int \frac{1}{\tan(x)} \, dx = \log(\sin(x)) + C$$

$$\int \frac{1}{\cot(x)} \, dx = -\log(\cos(x)) + C$$

$$\int \frac{p(x)}{(x-a)^n (x^2+bx+c)^m} \, dx = A \log |x-a| + B \log |x^2+bx+c| + C \arctan\left(\frac{2x+b}{\sqrt{-D}}\right) + \frac{\text{polinom st. ena manj kot spodaj}}{(x-a)^{n-1} (x^2+bx+c)^{m-1}} + D$$

$$\sin^2(x/2) = (1 - \cos(x))/2$$

$$\cos^2(x/2) = (1 + \cos(x))/2$$

$$\text{Substitucija: } t = \tan x, \sin^2 x = t^2/(1+t^2), \cos^2 x = 1/(1+t^2), dx = dt/(1+t^2)$$

$$\text{Substitucija: } u = \tan(x/2), \sin x = 2u/(1+u^2), \cos x = (1-u^2)/(1+u^2), dx = 2du/(1+u^2)$$